

Дорогі п'ятикласники! Шановні вчителі та батьки!

Її величність Українська Мова знову готова завітати до Вас. І цього разу вона обрала собі надійного і мудрого помічника, наймення якого — Текст. Якщо ми хочемо пізнати таємниці мови, то беремо до рук словник або підручник. Якщо ж мріємо навчитися подорожувати захопливими мовними просторами, то саме тоді в нагоді нам стане Текст. Адже він не тільки знає таємниці всесвіту і планети, людства і нації, колективу, сім'ї і кожної людини зокрема, але відзначається винятковою стрункістю, послідовністю, багатством мови. Крім того, Текст уміє спілкуватися, тому що він завжди звернений до читача. Нарешті Текст сам є учителем, бо він дає знання, на його основі можна будувати власні думки і повідомлення, вправлятися у грамотності та культурі спілкування.

Сучасні підходи до вивчення української мови передбачають цілий комплекс знань і умінь учнів. По-перше, це знання самої мови, її звукового і словникового складу, секретів поєднання слів, побудови речень, правопису. По-друге, це вміння спілкуватися, розвинуте мовлення у найрізноманітніших життєвих ситуаціях — від обміну думками в сім'ї та колі друзів до статей у газетах і наукових журналах, виступів на радіо і телебаченні, оформлення документів та написання оповідань, віршів, інших художніх творів. По-третє, це знання про світ і про все, що нас оточує, бо саме мова допомагає нам здобути такі знання. По-четверте, це вміння, які полегшать нам вивчення інших наук: здатність порівнювати, наводити приклади, узагальнювати, робити висновки тощо.

Тож кожен урок має чотири теми: мовленнєву, мовну, соціокультурну і діяльнісно-стратегічну, але всіх їх об'єднує єдиний текст, який містить граматичний матеріал, необхідний для конкретного уроку, спонукає до слухання, читання вголос і мовчки, переказування, обговорення та аналізу, діалогу і монологу, письмових творів, а головне — подає цікаву інформацію.

УВАГА! Оригінальним є зміст, поданий у кінці посібника, оскільки у ньому є колонка для самостійного заповнення. Учні можуть проставляти у ньому дату виконання, щоб краще запам'ятати, коли відбуватиметься той чи інший урок, і не забути вчасно виконати домашнє завдання. Батьки отримують змогу проконтролювати за цією табличкою зміст того, що вивчають і повинні знати та вміти їхні діти. Ну, а для вчителів зміст є нічим іншим, як календарно-тематичним плануванням уроків української мови у 5 класі.

Тож успіхів усім нам в освоєнні «космосу» Української Мови!

Автори

УРОК №1

Мовленнєва тема	Мовна тема	Соціокультурна тема	Діяльнісно-стратегічна тема
I-й семестр			
<i>Загальне уявлення про мовлення. Види мовленнєвої діяльності: аудіювання, читання, говоріння, письмо.</i>	Значення мови в житті суспільства. Українська мова — державна мова України.	Українська мова — найбільша духовна цінність українського народу.	Формування лексики. Визначення мети пізнавальної діяльності.

БЕЗ МОВИ НЕМАЄ НАРОДУ

Рідна мова. Вона ввібрала в себе гомін дібров і луків, полів і лісів, духмяний, п'янкий запах рідної землі. Ще в дитинстві рідна мова відкриває нам великий і чарівний світ життя. Мова допомагає людям висловлювати свої почуття, досягати взаєморозуміння, створювати духовні цінності.

Слово зігрите Божою любов'ю. Саме ним, як навчає Святе Письмо, Господь створив світ. Тому слово багато важить у нашому житті. Воно вмить змінює настрій, робить людину щасливою або розгубленою. Прикро, коли люди спотворюють нашу мову такими словами, яких не знайдеш у жодному зі словників.

Мова служить нам завжди. Щирими словами ми зв'язуємося у дружбі, словами гострими і твердими даємо відсіч кривдникам. Високими словами розповідаємо про свою любов до батьків і Вітчизни. Тому кожен народ береже і плекає свою мову, бо без неї немає народу.

Наш народ має велике завоювання. Його мова стала державною у незалежній Україні. Це завоювання закріплено у статті 10 Конституції України. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах життя. Її обов'язок кожного — примножувати її багатства.

(З Інтернету; 166 слів.)

УРОК № 33

Мовленнєва тема	Мовна тема	Соціокультурна тема	Діяльнісно-стратегічна тема
Використання означення в ролі епітетів.	Означення. Способи вираження означення різними частинами мови.	Ковальство.	Перенесення раніше засвоєних знань у нову ситуацію.

ХУДОЖНЄ КОВАЛЬСТВО

Археологічні відомості свідчать про те, що на території України людина оволоділа металом близько п'яти тисяч років тому. Особливого розквіту ковальське ремесло досягло в період Київської Русі. Народні майстри виготовляли чудові брами, решітки, свічники. Інтер'єр сільської хати особливо прикрашали оковані скрині. В основу композиції, якою її прикрашали, були покладені елементи народних орнаментальних мотивів — гілки дерев, стилізовані квіти, геометричні фігури.

Сільські ковалі кували хрести, культові споруди, замки, надимники, дишла для возів тощо. Кінець дишла прикрашали голівки птахів, звірів, змій. Надимники мали вигляд металевої казкової хатки. Захищаючи комин від атмосферних опадів, вітру, ці химерні творіння прикрашали оселю.

(Із книги «Народні художні промисли України»; 93 слова.)

Завдання.

1. Прочитай текст. Визнач у ньому мікротеми.
2. Поповни свій словник новими поняттями.

Брама — великі ворота.

Дишло — товста жердина, прикріплена до передньої частини воза чи саней, що використовується для запрягання коней.

Кóмин — передня (нижня) частина димоходу паристої печі.

3. Визнач у всіх реченнях підмети, встанови, до яких слів від них можна поставити запитання «який?» у різних родах, числах та відмінках.
4. Користуючись текстом, доповни пропонувані висловлювання:
Розквіту ковальське ремесло досягло в період (*який?*) ...
П'ять тисяч років тому людина оволоділа металом на території (*якій?*) ...
Дишла прикрашали голівками (*чийми?*) ...

49	Інтонування речень з прямою мовою. Синоніміка речень із прямою і непрямю мовою.	Пряма мова.	Не хлібом єдиним живе людина.	Припущення щодо способу розв'язання проблеми.		113
50	Удосконалення вмінь складати повідомлення, що містять висловлювання відомих людей.	Розділові знаки при прямій мові.	Народні свята.	Перенесення раніше засвоєних умінь у нову ситуацію.		116
51	Збагачення словникового запасу.	Контрольна робота (диктант).	Пісня – душа народу.	Узагальнення мовних закономірностей.		118
52	Інтонування речень у запропонованих та самостійно складених діалогах.	Діалог.	Різдвяні свята.	Діалогічне мовлення. Моделювання мовленнєвої ситуації.		120
53	<i>Діалог-розпитування, його розігрування відповідно до запропонованої ситуації спілкування, пов'язаної з життєвим досвідом учня, за малюнком.</i>	Тире при діалозі.	Традиційна українська гостинність.	Критична оцінка власного мовлення і вчинків.		123
54	Повторення вивченого.	Контрольна робота №4. Звертання і вставні слова. Складне речення. Пряма мова. Діалог. <i>Тестові завдання.</i>	Я і національна культура.	Оцінювання результатів мовленнєвої діяльності.		125

55	<i>Робота над помилками, допущеними у робочих зошитах та тестових завданнях і диктанті. Усна відповідь на уроках за поданим планом або таблицею у науковому стилі.</i>	Розділові знаки у складних реченнях <i>(практично)</i> .	Роль традицій у житті народу.	Складання плану мовленнєвої діяльності. Монологічне висловлювання.		128
56	Особливості побудови відгуку. Усний відгук на висловлювання товариша.	Розділові знаки при прямій мові і діалозі <i>(практично)</i> .	Колядки.	Монологічне мовлення. Аргументація висловлювання.		130